

Przyrodniczy obszar chroniony w lokalnym rozwoju gospodarczym

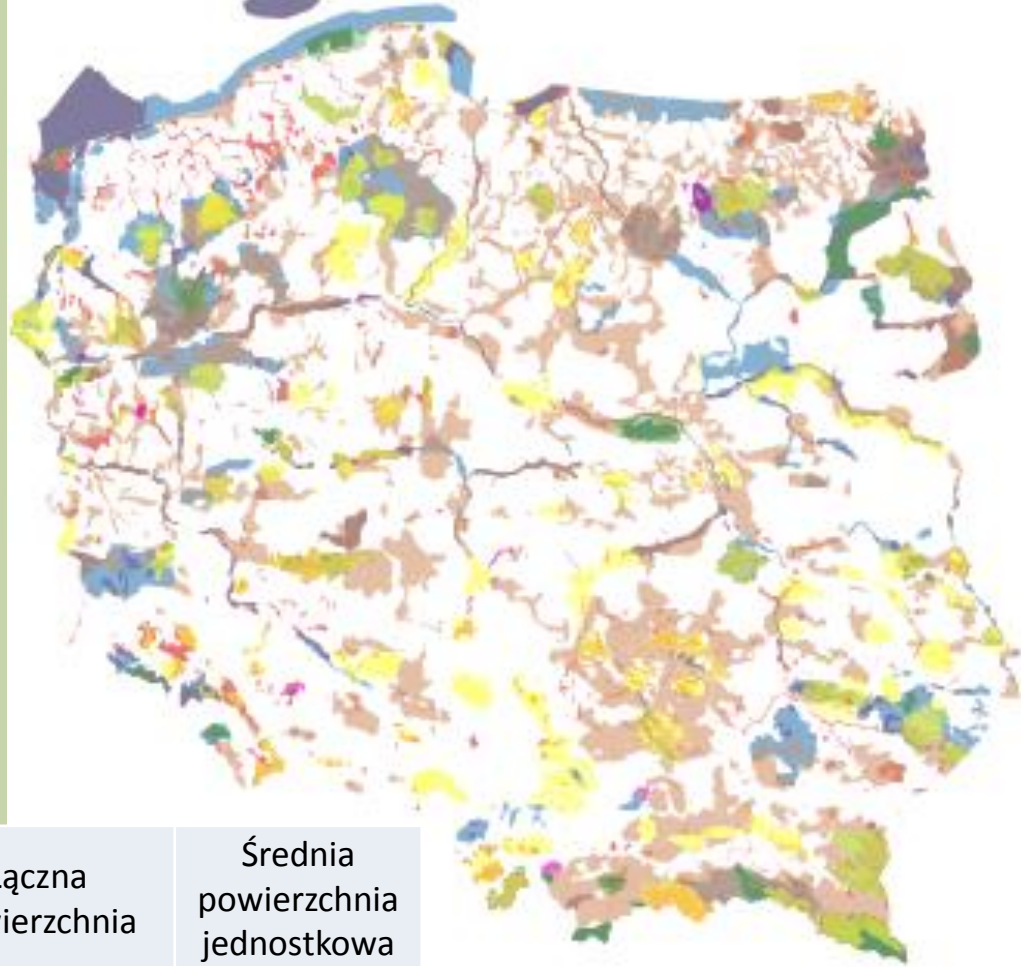
Bernadetta Zawilińska

UNIwersytet
EKONOMICZNY
W KRAKOWIE

Obszary chronione w Polsce

- Obszary chronione obejmują 32,5% powierzchni kraju
- ok. 80 % gmin ma na swoim terenie obszar chroniony
- W dwóch województwach i w ¼ gmin obszary chronione zajmują ponad połowę powierzchni

Forma ochrony przyrody	Liczba obiektów	Łączna powierzchnia	Średnia powierzchnia jednostkowa
		[ha]	[ha]
Parki narodowe	23	314 685	13 681,93
Rezerваты przyrody	1 481	165 733	111,91
Parki krajobrazowe	122	2 526 019	20 705,07
Obszary chronionego krajobrazu	385	7 010 057	18 207,94
Stanowiska dokumentacyjne	165	904,97	5,48
Użytki ekologiczne	7 029	51 844	7,38
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	335	95 870	286,18
SUMA	9 540	10 165 112	

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Nowe podejście do zarządzania obszarami chronionymi (Philips 2002)

Wymiar	Model klasyczny	Model nowoczesny
<i>Przesłanki i cele tworzenia</i>	tworzone dla ochrony dzikiej przyrody, (w kontekście zachowania walorów, a nie funkcjonowania ekosystemów; bez prawa do gospodarczego wykorzystania	tworzone dla zachowania i przywracania walorów przyrodniczych, utrzymania procesów ekologicznych; z uwzględnieniem celów społ.-ekon. (nauk., kultur., usług ekosystemów)
<i>Tworzenie i zarządzanie</i>	tworzone przez państwo bez uwzględnienia opinii miejscowej ludności; zarządzane przez przyrodników	tworzone przy aprobacie mieszkańców, zarządzane przez różnych specjalistów, przy udziale miejscowej społeczności
<i>Kontekst funkcjonowania</i>	odizolowane „wyspy” od otaczających je obszarów; bez powiązań funkcjonalnych z otoczeniem	element kompleksowej sieci ekologicznej o znaczeniu krajowym, międzynarodar. powiązane funkcjonalnie z otoczeniem
<i>Postrzegane wartości</i>	zasób o znaczeniu krajowym, pozostaje w gestii państwa	zasób postrzegany jako cenny na różnych poziomach (od lokalnego po międzynarodar.)
<i>Źródła finansowania</i>	budżet centralny	różne źródła, w tym pozabudżetowe
<i>Planowanie</i>	krótkoterminowe; z dominującym udziałem ekspertów z dziedziny nauk przyrodniczych, bez uwzględnienia potrzeb miejscowej społeczności	średnio- i długoterminowe, eksperci reprezentujący wiele dziedzin naukowych, planowanie z udziałem różnych grup interesariuszy

„Park narodowy a gospodarka lokalna. Model relacji ekonomicznych na przykładzie Babiogórskiego Parku Narodowego”

Projekt finansowany ze środków NCN

Główni wykonawcy:

Mirosław Mika¹, Robert Pawlusiński¹, Bernadetta Zawilińska²

Uniwersytet Jagielloński

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Cel badań

Określenie wpływu funkcjonowania Babiogórskiego Parku Narodowego (BgPN) na rozwój społeczno-gospodarczy miejscowości położonych w jego otoczeniu (cel poznawczy),

a także wskazanie możliwości wykorzystania wartości środowiska przyrodniczego oraz funkcji pełnionych przez park dla aktywizacji gospodarczej i społecznej obszarów położonych w jego sąsiedztwie (cel aplikacyjny).

W celu rozpoznania i oceny ekonomicznej roli BgPN sformułowano założenia metodologiczne takiej analizy (cel metodyczny).

Funkcja ekonomiczna parku narodowego

(bezpośrednie i pośrednie relacje z lokalnym systemem społeczno-gospodarczym generujące wartość w sensie ekonomicznym)

Relacje bezpośrednie

- miejsca pracy w parku dla lokalnej społeczności
- zakupy przez park towarów i usług u lokalnych dostawców
- oferowanie przez park towarów i usług stanowiących podstawę rozwoju innych typów lokalnej działalności gospodarczej
- podatki wpłacane do budżetów gmin

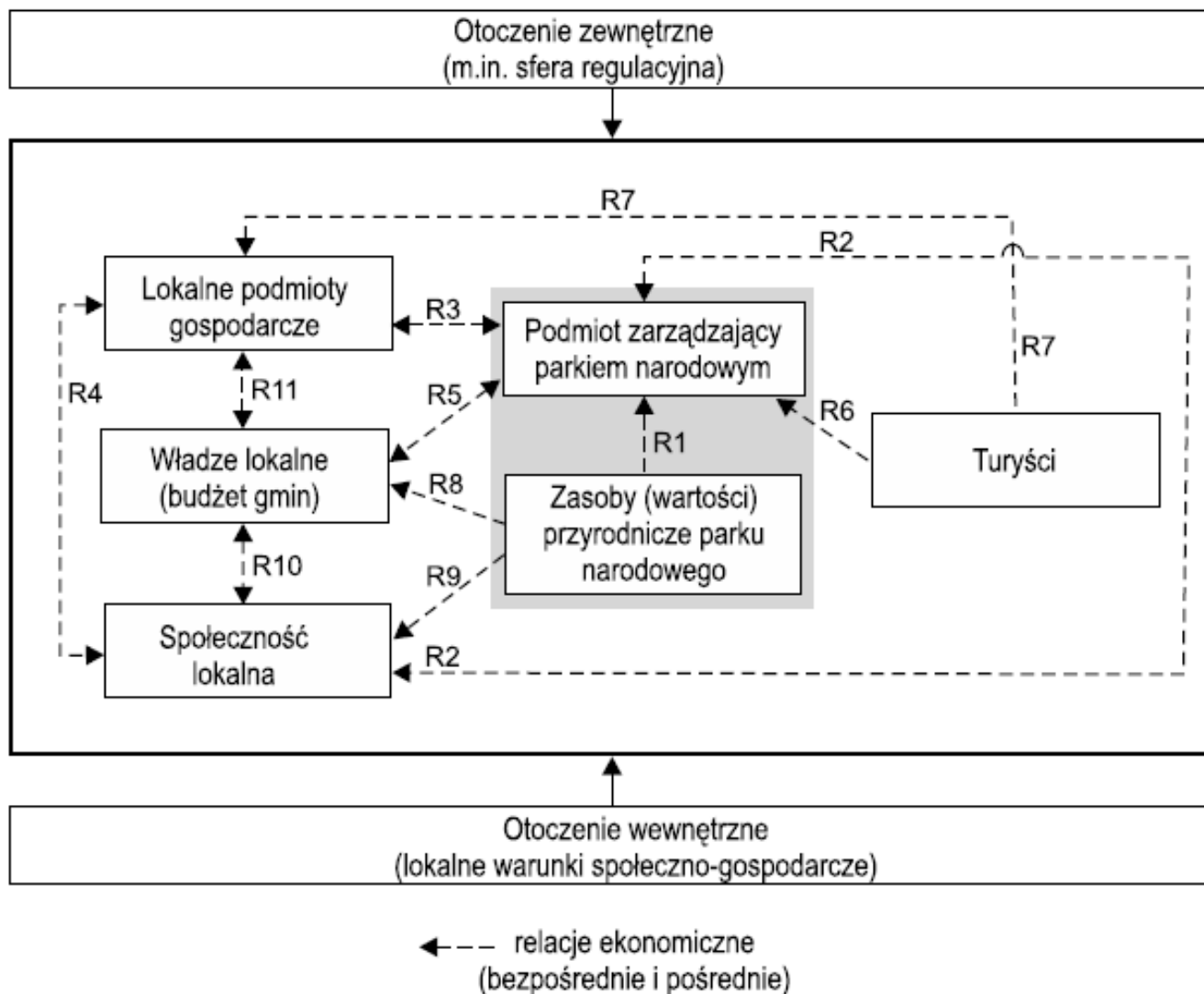
Relacje pośrednie (sąsiedztwa)

- wzrost popytu na nieruchomości w otoczeniu parku
- rozwój działalności rolniczej, etykietowanej jako „produkcja ekologicznie czysta”
- pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych przez lokalne podmioty

Relacje związane z turystyką (bezpośrednie i pośrednie)

Rozwój funkcji turystycznej (w tym edukacyjnej) parku, który odbywa się w powiązaniu z lokalnym sektorem gospodarczym i polega na świadczeniu dla przyjezdnych usług noclegowych, gastronomicznych i innych

Model lokalnego systemu ekonomicznego parku narodowego

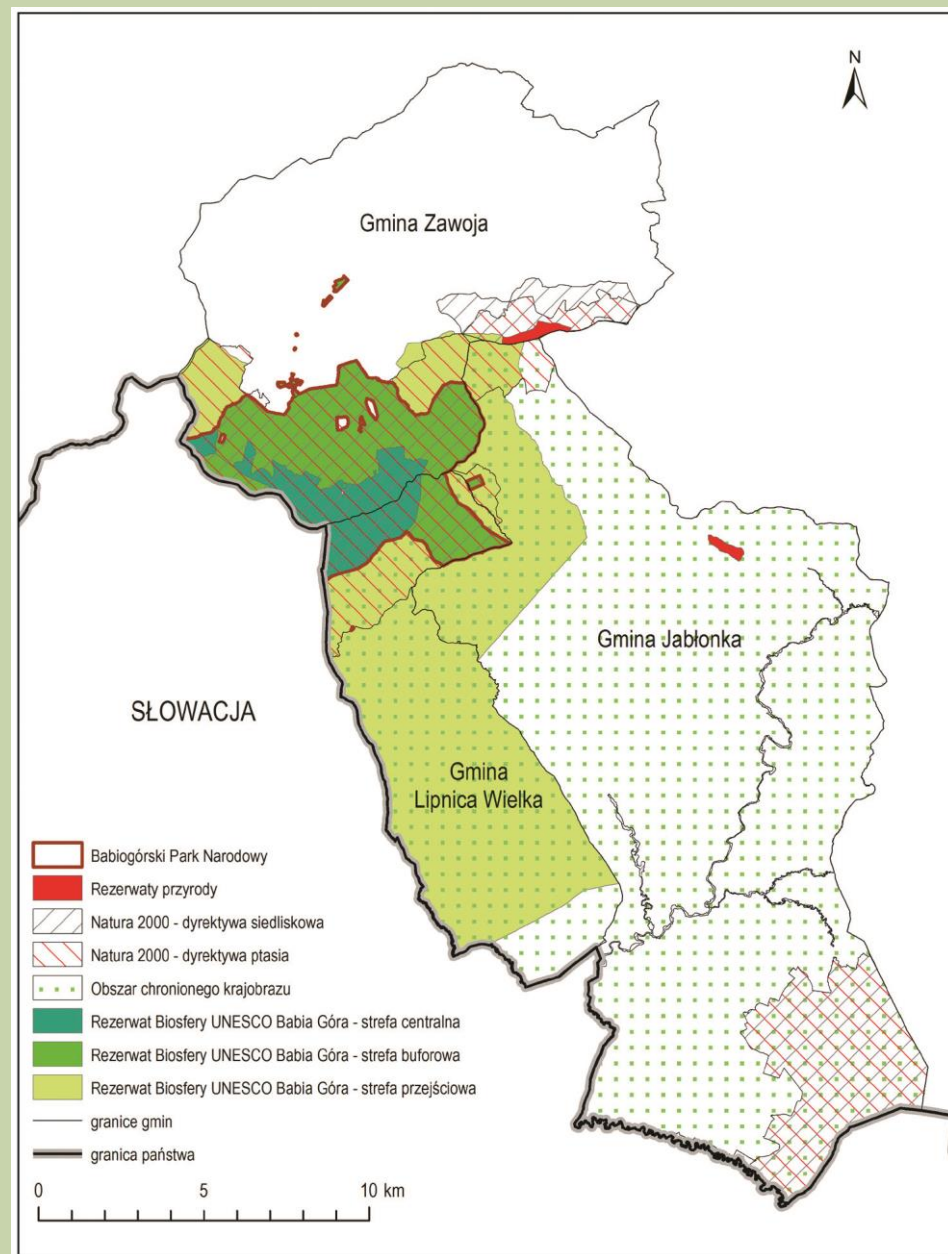

Zakres przestrzenny i czasowy badań

- Obszar badań:
teren gmin, w granicach których położony jest Babiogórski PN:
 - Jabłonka
 - Lipnica Wielka
 - Zawoja

Gmina	Powierzchnia Parku w gminie	Powierzchnia gminy w granicach Parku
	w %	
Jabłonka	0,4	0,1
Lipnica Wlk.	24,2	12,2
Zawoja	75,4	19,8

- Zakres czasowy badań:
lata 2010 - 2014

Materiały źródłowe

Charakterystyka gospodarki finansowej BgPN

- Sporządzenie bazy danych operacji księgowych BgPN za lata 2010-2014 (ponad 12 tys. rekordów)
- Oficjalne sprawozdania finansowe BgPN z realizacji budżetu

Wydatki turystów

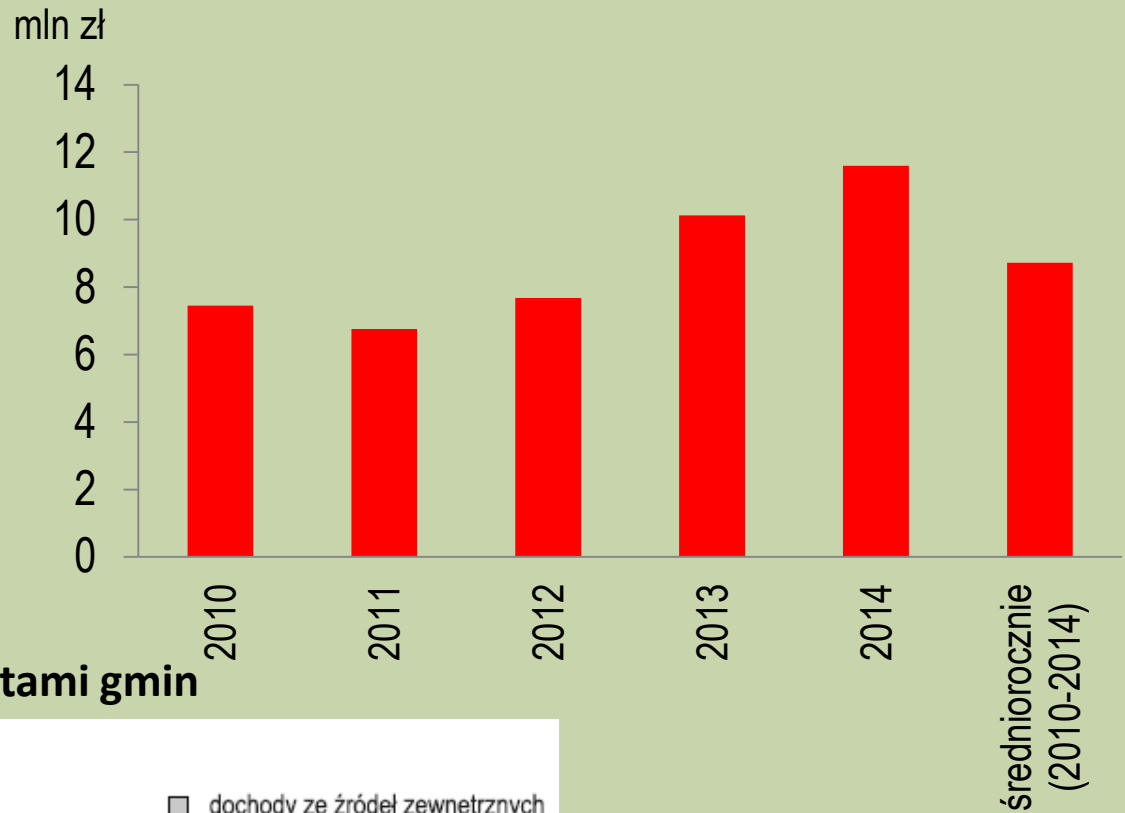
- Badania ankietowe wśród turystów odwiedzających Park w latach 2012-2013 (1215 respondentów)

Ocena roli BgPN w lokalnej gospodarce

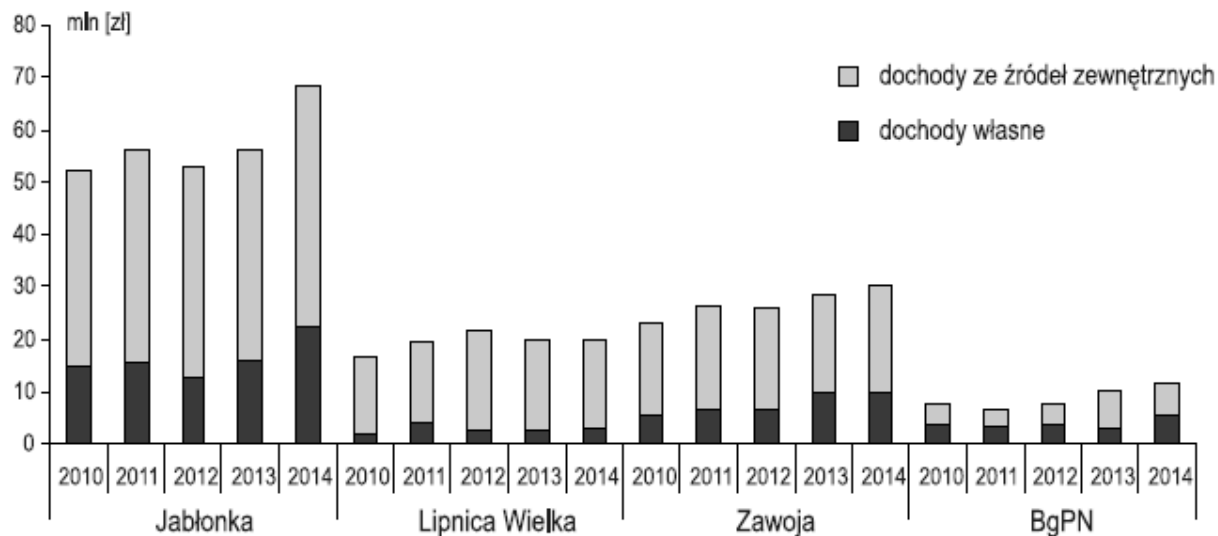
- Badania ankietowe wśród mieszkańców (397 respondentów)
- Wywiady z lokalnymi kontrahentami BgPN (n=50)
- Wywiady z przedstawicielami lokalnego sektora turystyki (n=51)
- wywiady z przedstawicielami władz lokalnych

Wpływy do budżetu BgPN w latach 2010-2014

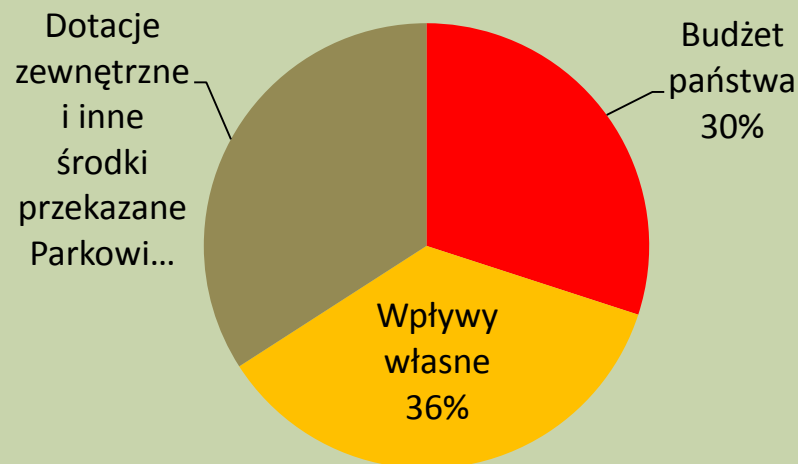
- 26,7% ogółu wpływów w latach 2010-2014 stanowiły wpływy na inwestycje

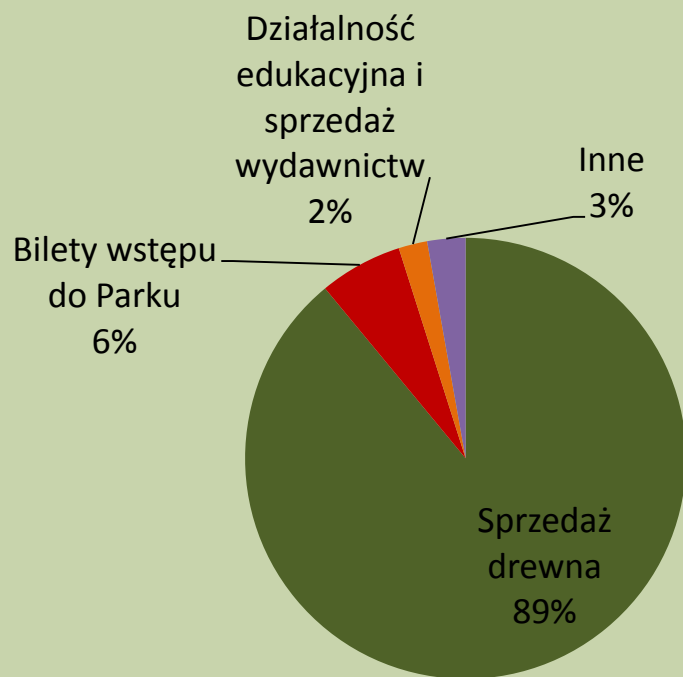
Budżet BgPN w porównaniu z budżetami gmin

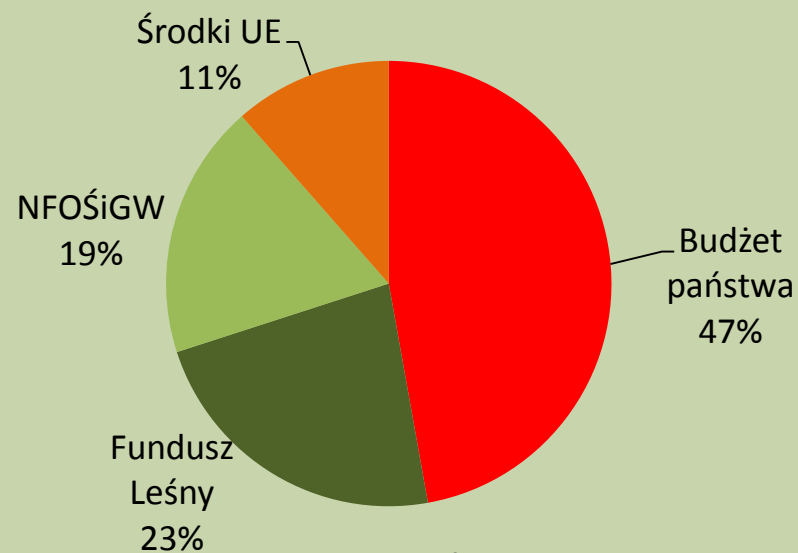
Struktura wpływów do budżetu BgPN w latach 2010-2014

Wpływy budżetowe ogółem

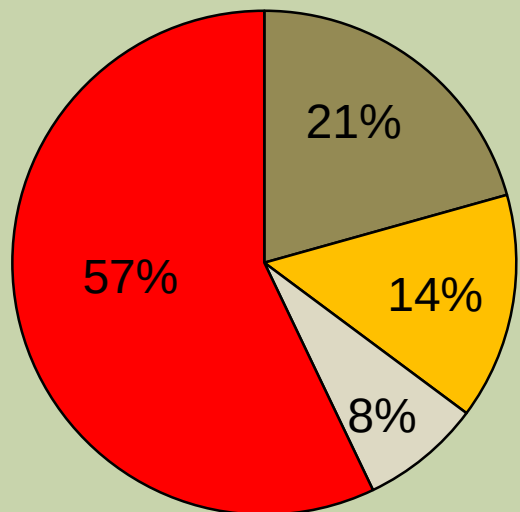

Wpływy własne

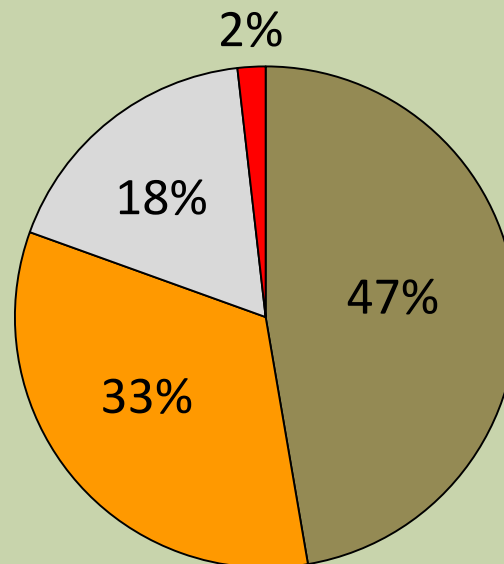

Wpływy zewnętrzne

Struktura przestrzenna wpływów do budżetu BgPN w latach 2010-2014

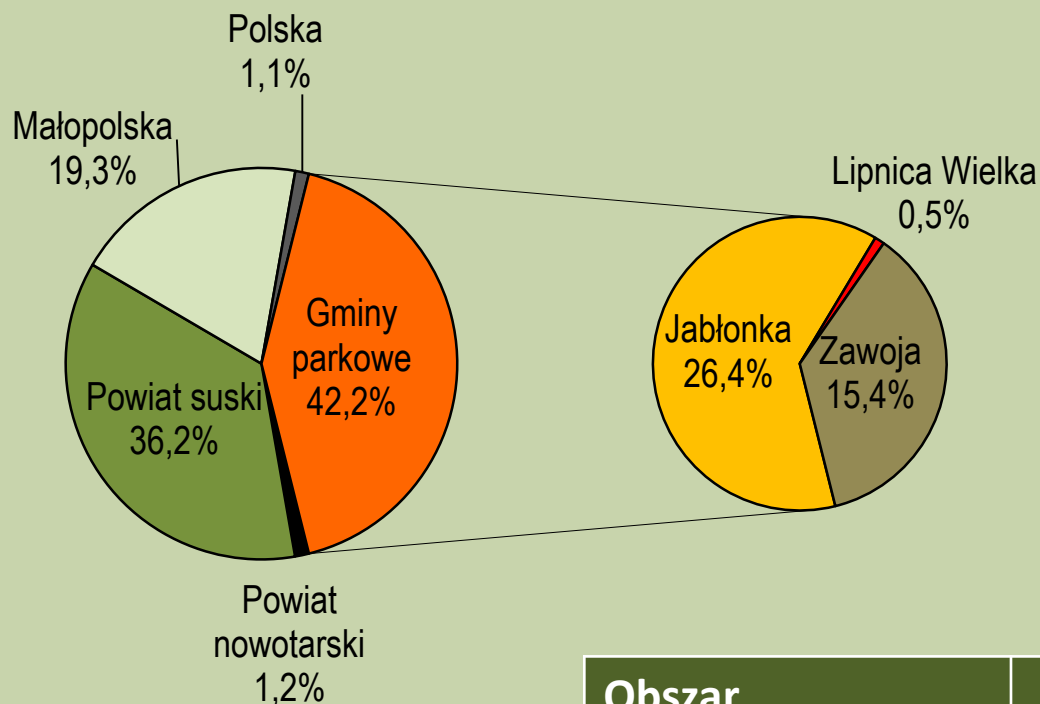

Struktura przestrzenna wpływów własnych do budżetu BgPN w latach 2010-2014

- Gminy parkowe
- Powiaty (z wyłączeniem gmin parkowych)
- Małopolska (bez powiatów nowotarskiego i suskiego)
- Polska (bez woj. małopolskiego)

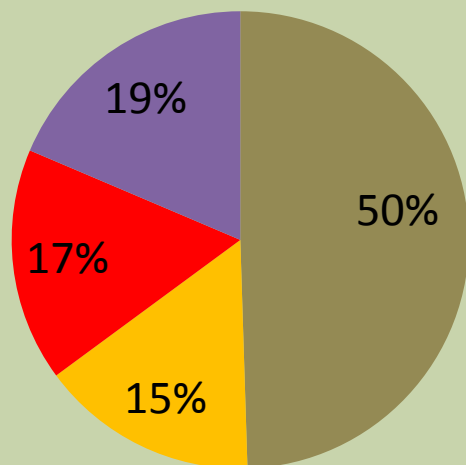
Wpływy ze sprzedaży drewna w latach 2010-2014

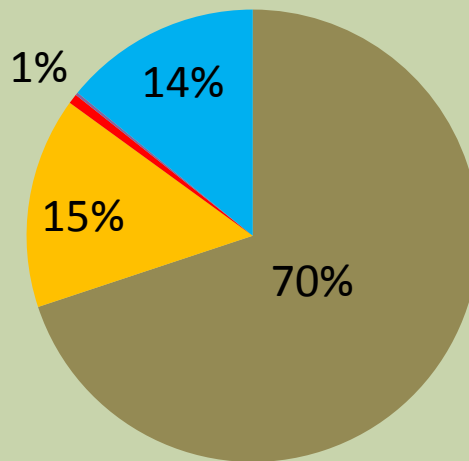
Obszar	Wpływy w latach 2012-2014	
	[tys. zł]	[%]
Gminy parkowe	7142,9	42,3
Powiaty	6319,8	37,3
Małopolska	3274,1	19,3
Polska	190,6	1,1
Razem	16 927,4	100

Rozkład przestrzenny wydatków BgPN w latach 2010-2014

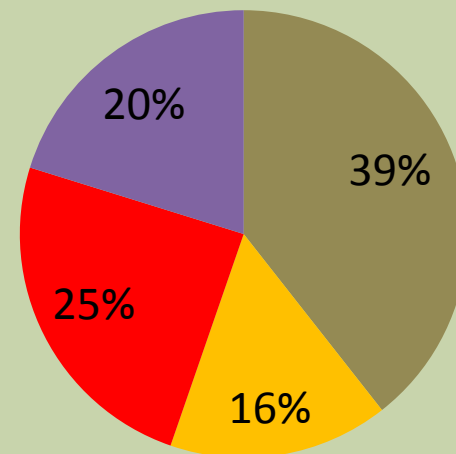
Wydatki ogółem

Wynagrodzenia

Towary i usługi

■ Gminy parkowe ■ Powiaty ■ Małopolska ■ Polska ■ Narzuty na wynagrodzenia

Lp.	Obszar oddziaływania	2010		2011		2012		2013		2014		Razem 2010-2014	
		[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]
1.	Gminy parkowe	4 447,5	62,5	3 076,3	46,0	3 127,0	45,4	3 611,0	38,0	5 969,6	56,0	20 231,4	49,5
2.	Powiaty	644,7	9,0	510,9	7,7	758,0	11,0	2 496,0	26,3	1 893,3	17,8	6 302,9	15,4
3.	Małopolska	972,4	13,7	1 643,5	24,6	1 691,6	24,5	1 062,4	11,2	1 360,2	12,8	6 730,1	16,5
4.	Polska	1 052,4	14,8	1 453,1	21,7	1 318,4	19,1	2 333,0	24,5	1 427,5	13,4	7 584,0	18,6
5.	Razem (1-4)	7 117,0	100	6 683,8	100	6 895,0	100	9 502,4	100	10 650,6	100	40 848,8	100
6.	Strona północna	2 410,7	33,9	2 415,3	36,1	3 000,7	43,5	2 442,7	25,7	2 744,7	25,8	13 014,1	31,9
7.	Strona południowa	2 681,5	37,7	1 171,9	17,5	884,4	12,8	3 664,3	38,6	5 118,2	48,1	13 520,3	33,1
-	Koszty niepowiązane obszarowo	225,1	-	77,8	-	88,2	-	114,9	-	140,4	-	646,4	-

Zestawienie wydatków i wpływów finansowych (2010-2014)

Wydatki z BgPN trafiające do regionu [tys. zł]	Obszar oddziaływania	Wpływy do BgPN z regionu [tys. zł]
17 987	Gminy parkowe	9 400
5 400	Powiaty	6 354
17 471	Polska i Małopolska	28 361

Saldo wydatków i wpływów netto

30,1 % kontrahentów BgPN w latach 2010-2014 pochodziło z gmin parkowych,
W tym: Zawoja – 18,5%, Jabłonka – 10,4, Lipnica Wielka – 1,2%

Efekty zatrudnieniowe

48 stałych miejsc pracy, w tym 39 dla lokalnej społeczności (ok 6% miejsc pracy w sektorze finansów publicznych)

7,3 mln złotych wpływów netto do lokalnej gospodarki w związku z zatrudnieniem w parku (70% do mieszkańców Zawoi)

Potencjalne efekty zatrudnieniowe
II rzędu – 10 etatów

Efekty fiskalne

267 tys. zł z podatków bezpośrednich

254 tys. zł z udziału gmin w PIT

278 tys. zł - rekompensata z tytułu utraconych dochodów

79% ogółu podatków trafia do gminy Zawoja

Oddziaływanie BgPN w układzie lokalnym (2010-2014)

Efekty zaopatrzeniowe

9 mln zł wpływów z tytułu zakupu towarów i usług

Dominujące sektory: remonty dróg, budownictwo, ochrona ekosystemów leśnych i nieleśnych

75% wydatków trafiło do gminy Jabłonka

Potencjalne efekty zatrudnieniowe
– 21 etatów

Efekty „produktowe”

16 tys. m3 drewna rocznie

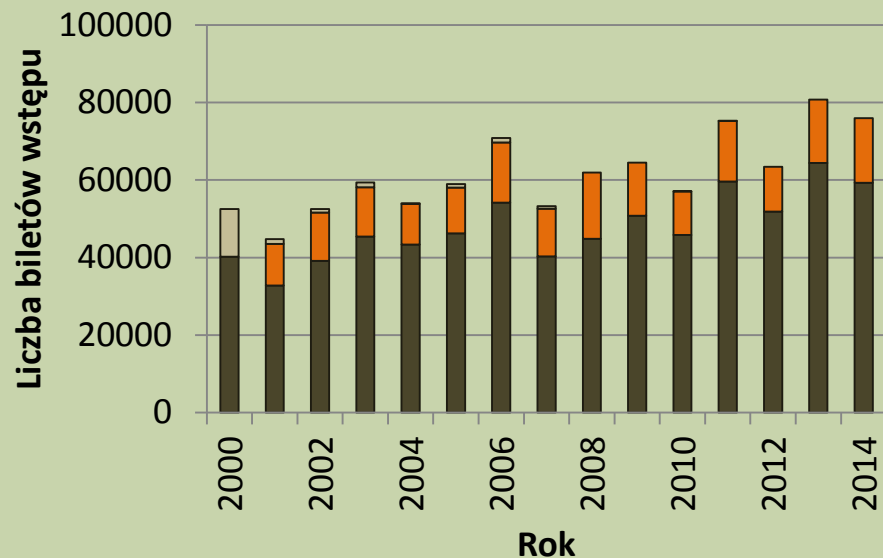
-około 40% drewna z parku nabywane jest przez lokalne podmioty

Średnioroczna wartość „impulsu produkcyjnego” wynosi 1,2 mln zł (pozwala to wykreować 5 potencjalnych miejsc pracy)

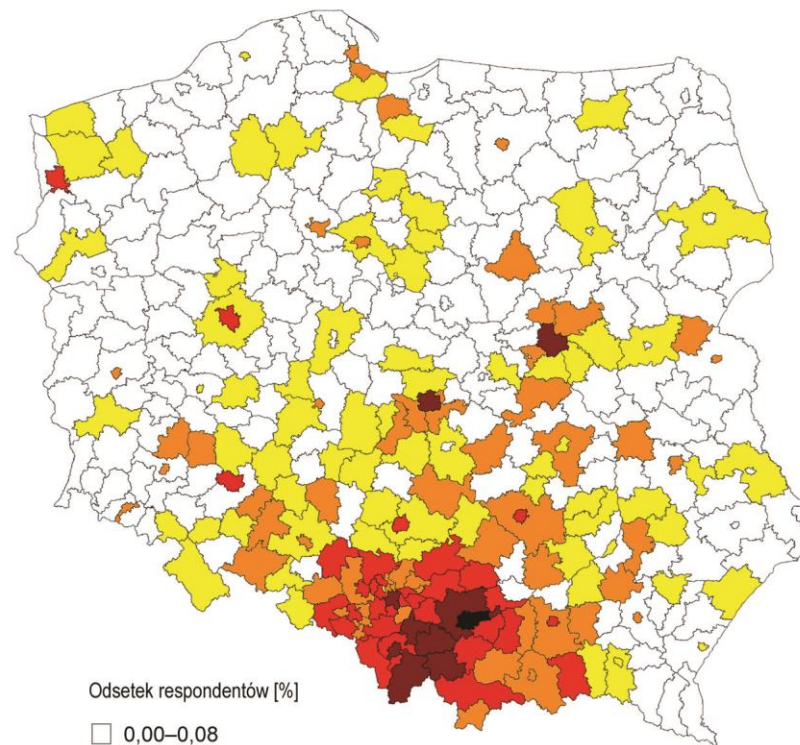
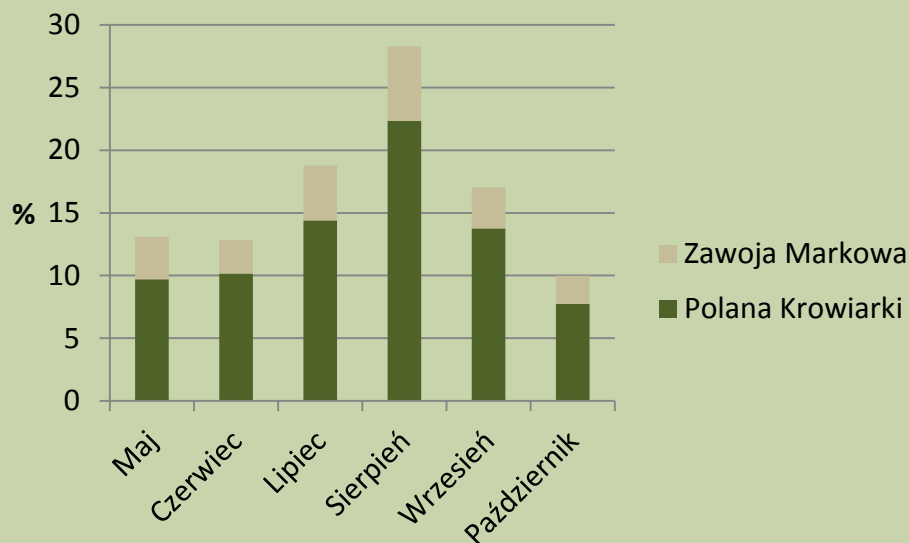
Organizacja i obsługa ruchu turystycznego
(70 tys./rok)

Około 50 tematów badawczych rocznie

Ekonomiczna rola turystyki przyjazdowej

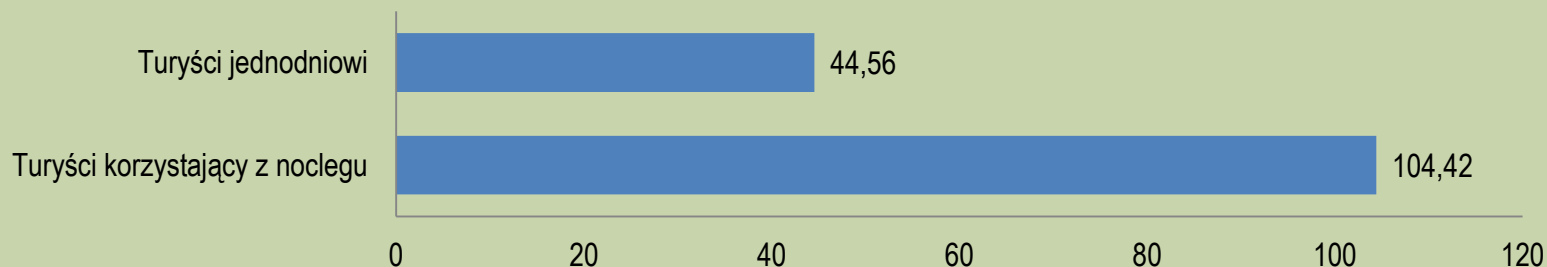

Pochodzenie terytorialne respondentów

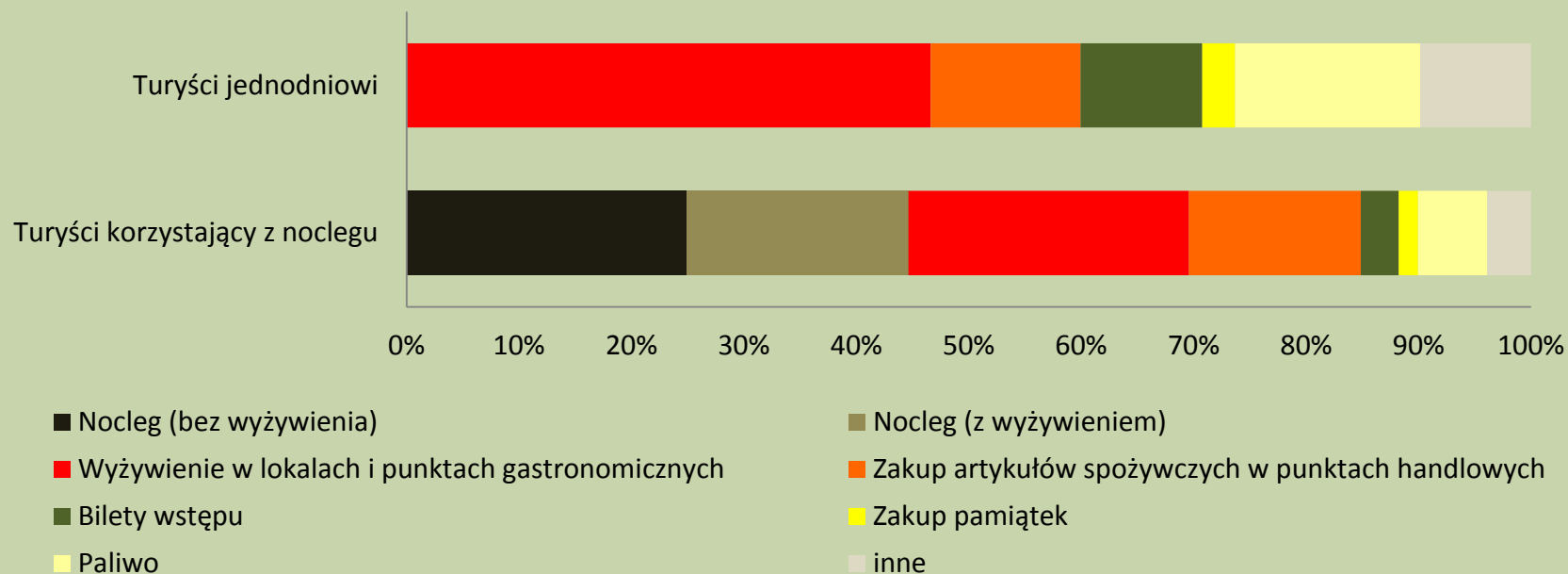

Ekonomiczna rola turystyki przyjazdowej

Średnie wydatki w złotych na dzień pobytu

Struktura wydatków turystycznych

Rozkład przestrzenny wydatków turystycznych według miejscowości

Kategoria	Część północna			Część południowa						
	Skawica [%]	Zawoja [%]	Schronisko Markowe Szczawiny [%]	Lipnica Wielka [%]	Jabłonka [%]	Lipnica Mała [%]	Orawka [%]	Podwilk [%]	Zubrzyca Dolna [%]	Zubrzyca Górna [%]
Turyści ogółem (średnia)	0,42	78,82	14,02	1,53	1,31	0,08	0,01	0,15	0,36	3,31
Turyści jednodniowi	0	71,03	24,85	0	0,26	0	0	0,89	0,55	2,01
Turyści korzystający z noclegu	0,42	80,28	11,99	1,82	1,50	0,09	0,01	0,01	0,33	3,55

Wydatki turystyczne

Do wyliczenia wielkość wydatków turystycznych ogółem posłużono się wzorem:

$$W_t = V_n \times e_n + V_j \times e_j$$

gdzie:

W_t – wielkość wydatków turystycznych ogółem,

V_n – liczba turystów odwiedzających BgPN i korzystających z noclegu,

V_j – liczba turystów jednodniowych w BgPN,

e_n – średnie wydatki na dzień turystów korzystających z noclegu,

e_j – średnie wydatki turystów jednodniowych.

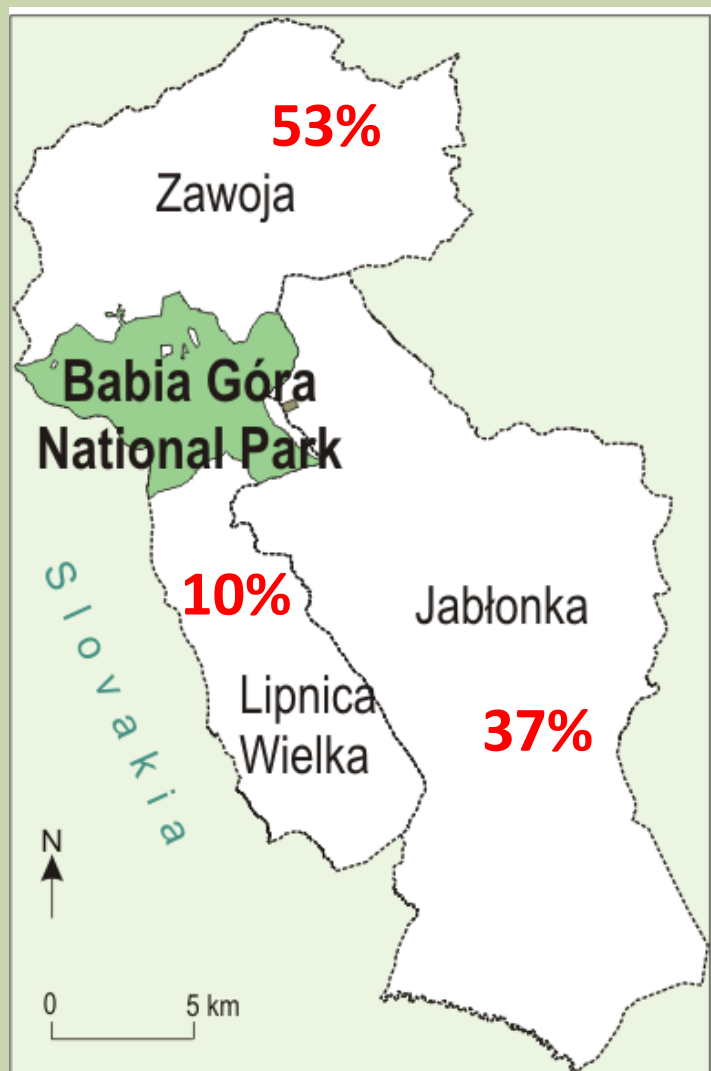
Wydatki turystyczne netto z podziałem na część północną i południową obszaru badań

Kategoria	Turystyka jednodniowa – wydatki netto		Turystyka pobytowa – wydatki netto		Wydatki turystyczne netto ogółem
	waga	wartość [zł]	waga	wartość [zł]	wartość [zł]
Część północna	0,9628	1 609 641,25	0,9269	13 236 386,46	14 846 027,71
Część południowa	0,0372	62 192,20	0,0731	1 043 888,07	1 106 080,27
Razem	-	1 671 833,45	-	14 280 274,53	15 952 107,98

Bezpośrednie oddziaływanie ekonomiczne Parku

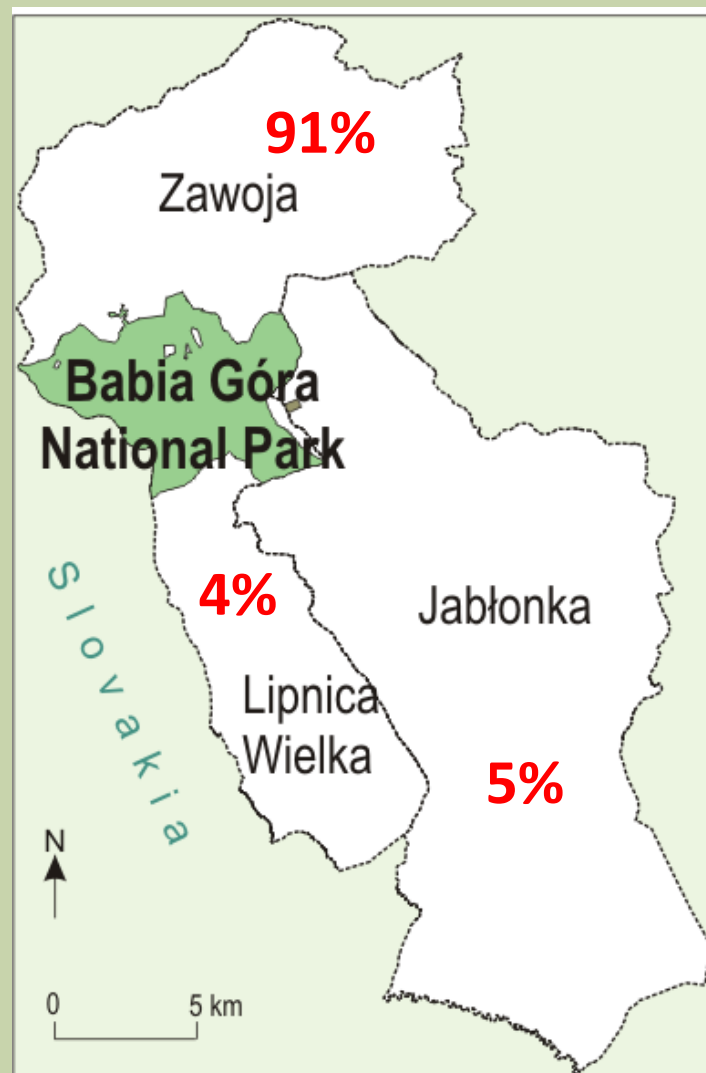
Zatrudnienie, relacje handlowe, podatki

3,6 mln złotych średniorocznie

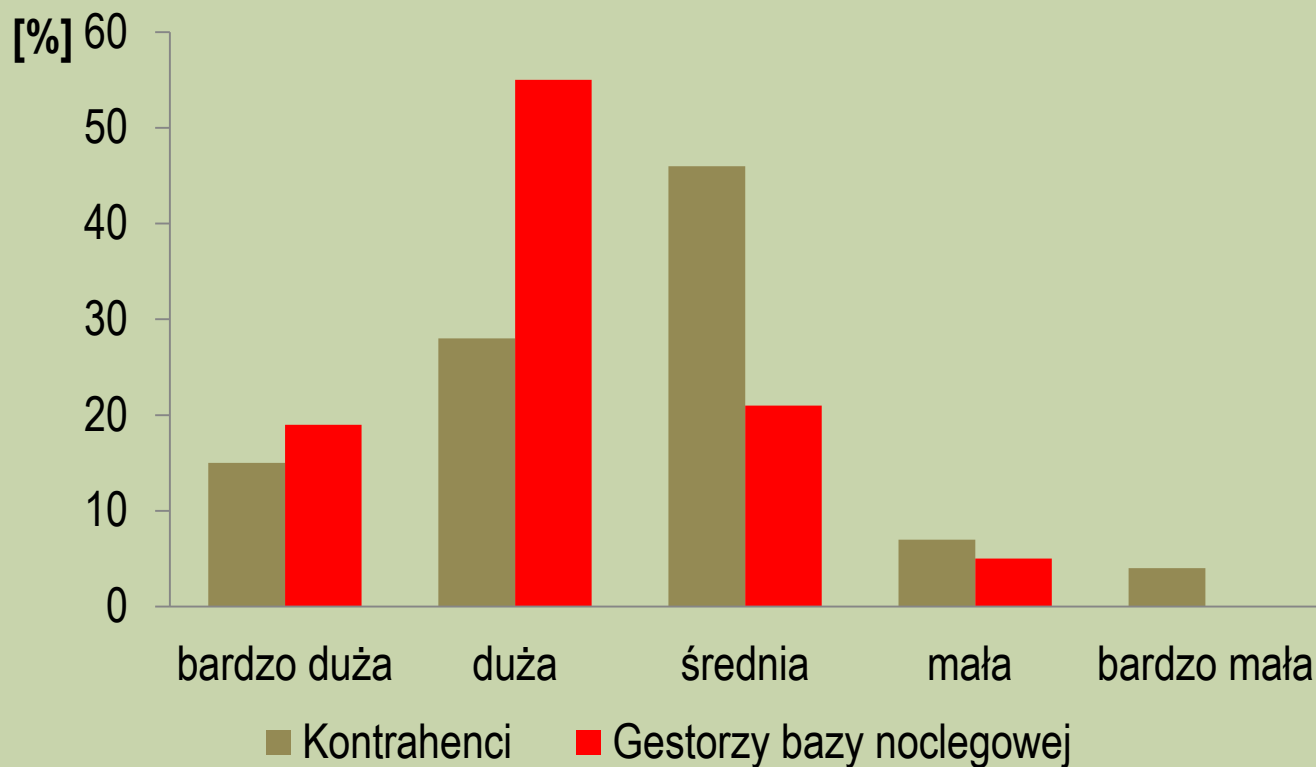

Turystyka

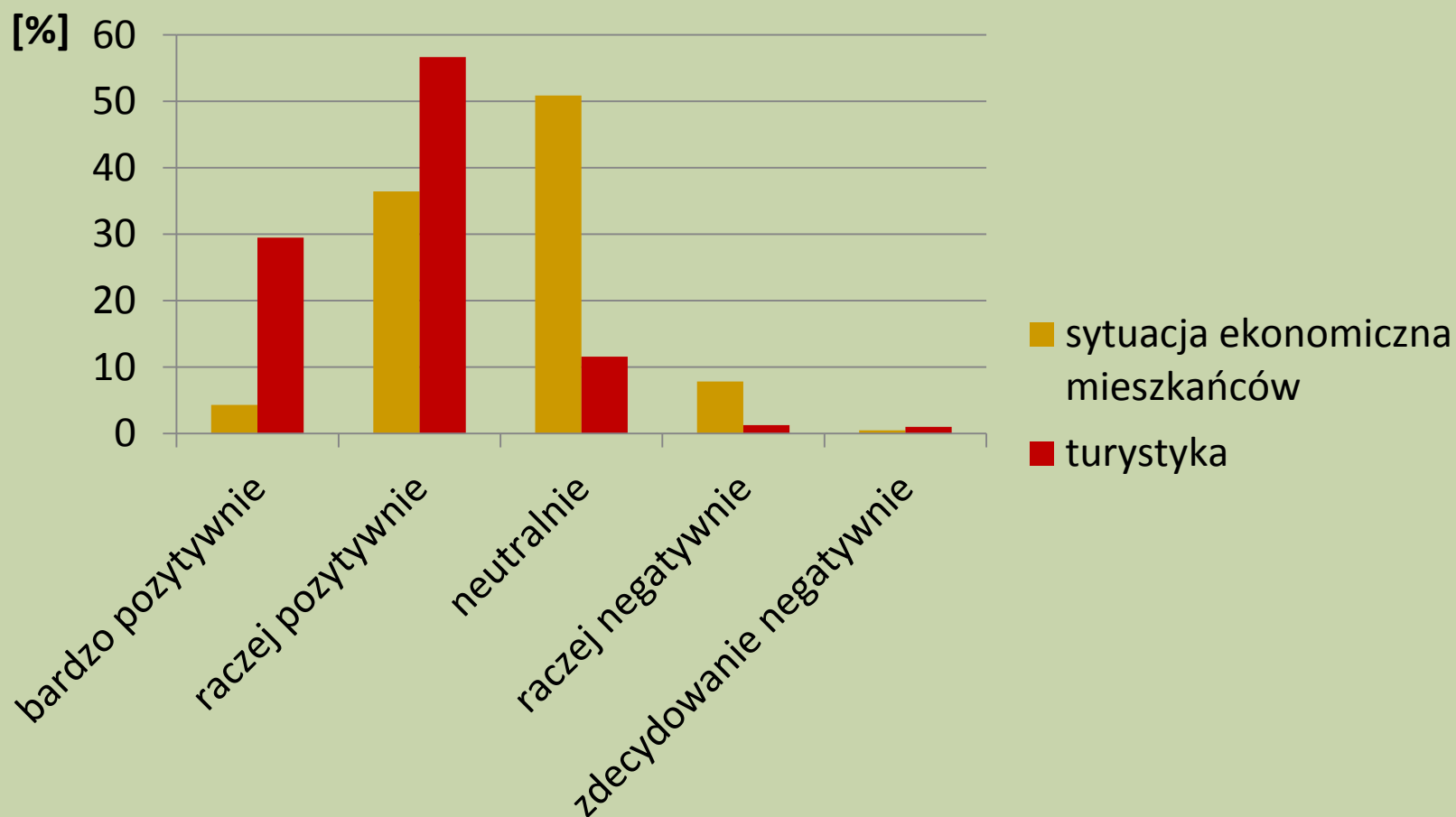
16,0 mln złotych średniorocznie

Ocena roli Babiogórskiego Parku Narodowego w gospodarce lokalnej w opinii kontrahentów Parku i gestorów bazy noclegowej

Ocena wpływu Babiogórskiego Parku Narodowego na sytuację ekonomiczną mieszkańców i rozwój turystyki (w opinii mieszkańców)

Dziękuję za uwagę

Mirosław Mika
Robert Pawlusiński
Bernadetta Zawilińska

Park narodowy a gospodarka lokalna

Model relacji ekonomicznych
na przykładzie Babiogórskiego Parku Narodowego

